

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gl. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.

Oznaniła
1krat natisnena
od vrste 15 kr

Naročnina,
smisla in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.
Odrpte rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasiló

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pr dene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se neoznamo.

Sfrankovani pisma,
se ne sprejemajo.

Rekopisi
in nu-
merni poslane kajge
se ne vračajo.

Poziv!

Sedma skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ zborovala bode 4. in 5. septembra t. l. v Novem mestu. Z veseljem pozdravlja v imenu tukajšnjega učiteljstva, kakor tudi meščanstva ta sklep podpisani odbor, kateri je pripravljen vse storiti, kar je v njegovej moči, da bode dostojno sprejel in počastil zborovalce.

Ker pa je sklenil pripravljalni odbor najspoštljiveje povabiti vse učiteljstvo, kakor tudi vse šolske prijatelje, da se blagovolé obilno udeležiti VII. glavne zavezine skupščine v Novem mestu, posebno pa še priporočiti se gostoljubnim Novomeščanom, kateri naj bi omogočili toliko sijajnejši vsprejem, zatorej se obrača podpisani odbor najspoštljiveje do p. n. novomeškega prebivalstva, katero se je še ob vsakej priliki pokazalo toliko požrtvalno in gostoljubno, da bi tudi dne 4. in 5. septembra blagohotelo pokazati učiteljstvu, katero bo prišlo iz Koroškega, Kranjskega, Primorskega in Štajerkega isto prijaznost in navdušenost, kakoršno je pokazalo radovoljno mnogokrat proti gostom. Pravi šolski prijatelji nas itak nikoli ne puste osamljene; zatorej upamo, da bodo tudi pri VII. skupščini mnogobrojno počastili zavezino zborovanje. Vsemu slovenskemu učiteljstvu pa: Pokažite s tem, da se udeležite v prav obilnem številu zborovanja, da želite sebi in šoli napredka, da ne samo varovati, temveč tudi povzdigniti hočete svoj ugled, posebno še, da želite tudi skupne, zložne delavnosti, katere je istinito potreba! Ne iščite nikakoršnega izgovora, temveč pridite o zavezinem zborovanji v našo metropolo Dolenjske in pripomozite, da se stvar slovesneje izvrši!

„Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,

A delo in trud nam nebo blagoslovi!“

Krajni odbor za VII. glavno zborovanje „Zaveze“ v Novem mestu,
20. julija 1895.

Franjo Perko s. r., župan,
častni predsednik.

Fr. Koncilija s. r., nadučitelj,
I. predsednik.

M. Hiti s. r., nadučitelj,
I. tajnik.

Ivan Barle s. r., nadučitelj,
II. predsednik.

Val. Zavrl s. r., učitelj,
II. tajnik.

Krajni odbor za VII. skupščino „Zaveze“ v Novem mestu prosi vse p. n. odposlance, častite tovariše in tovarišice, ki se udeležé VII. skupščine „Zaveze“ v Novem mestu, da naznanijo svojo udeležbo najpozneje do **28. avgusta** podpisanemu, ter v naznanilu izjavi vsak posameznik, če mu bo treba preskrbeti stanovanje in če se udeleži skupnega

obeda. — Obed bo v gostilni pri Tučku. Kuvert stane 1 gld. brez pijače, kateri znesek naj se blagovoli naznanilo pridejati. Najprimernejši se pošlje ta forint po poštni nakaznici, na kateri se tudi udeležba naznani. — Kolegi blizu vkup stanujoči lahko to skupno storé.

P. n. udeleženci VII. skupščine bodo ravnali le v svojem interesu, ako se temu pozivu točno odzovejo, odboru pa bodo delo zdatno olajšali.

Na veselo in mnogobrojno svidanje dne 4. septembra v Novem mestu!

Šmihel pri Novem mestu, dne 3. avgusta 1895.

Ivan Barle, nadučitelj.

Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli.

Profesor L. Lavtar.)

(Dalje.)

Močnik seznanil otroke z ulomki v 2. šolskem letu, računa ž njimi že v tem letu in sicer včasih na tak način, da je treba ulomke spreminjati na ulomke z drugimi imenovci, v 3. šolskem letu se ulomki zgube, da pridejo spet v 4. šolskem letu na dan, kjer se dovrši tako zvana pripravljalna stopnja. — Hentschel se peča v 2., 3. in 4. šolskem letu samo s shvatbo ulomkov in dovrši še le v 5. šolskem letu to, kar Močnik v 4. To njegovo postopanje nam namigne, da je z ulomki treba jako oprezno postopati. Ako torej pomislimo, da ulomki prav za prav niso nič družega kakor imenasta števila, da računanje z imenastimi števili ne dela nobednih težav, če smo otroke seznanili z imeni, sprevidimo koj, da leži težišče za obravnavanje ulomkov v njih shvatbi. Ako ima otrok jaser nazor o polovicah, tretjinah itd., potem sledi računanje ž njimi samo od sebe. Pa ravno ti nazori zahtevajo časa, da si jih prisvoji otroški duh, zato je treba, da se nanje pripravlja na dolgo t. j., da se začne kmalo z ulomki pečati, in da se peča ž njimi neprenehoma, vendar tako, kakor to prenaša otroška zmožnost. Že v 2. šolskem letu se more torej tudi v jednorazrednicah začeti z ulomki, vendar jih pišemo n. pr. 1 polovica, 2 tretjini itd., računamo pa, kakor z imenastimi števili n. pr. 1 četrt. + 3 četrt., 3 četrt. — 1 četrt. itd. Kako sploh ulomke obravnavam, o tem tu ne morem govoriti, razvidi se pa lahko iz načrta in iz mojih računíc. Tu omenim samo to, da sklenem računanje z ulomki v 5. šolskem letu.

Zgodno obravnavanje ulomkov je pa tudi zategadelj potrebno, ker ž njimi pripravljamo na decimalne ulomke. Naj se mi dovoli, da podam kratko sliko za pripravljanje na decimalne ulomke, ker s tem tudi osvetlim nekatere točke načrta. Najprej nastopi mnogoimenasto število z decimalno spreminjalko, torej n. pr. $6\ m\ 4\ dm\ 3\ cm$ (2., 3. šolsko leto); potem (v 4. šolskem letu) se pišejo mnogoimena števila v decimalni obliki, torej $6.43\ m$, berejo se zmerom kakor poprej; pozneje nastopi oblika $6\frac{43}{100}\ m$ in oblika $6\ m + \frac{4}{10} + \frac{3}{100}\ m$, na kar se pripravlja s primernimi vajami; potem se n. pr. $16\frac{43}{100}\ m$ sešteva, odšteva itd.

$$8\frac{13}{100}\ m$$

Povsem tem se izpreza decimalni ulomek kot zrel sad; računa se ž njim potem v 5. šolskem letu. Tudi z ozirom na sklepni račun je treba, da se nekatere stopnje premaknejo (mislim na Močnikove računice). Sklep iz jednote na množino in narobe naj se dovrši v 3. šolskem letu, vendar naj se potisnejo vse druge stopnje jednostavnega sklepnega računa v 4. šolsko leto.

Ako torej hočemo plodono iz računstva poučevati, treba je, da so otroci na novo stopnjo že pripravljani. Treba je torej marsikaj tako premakniti, da ne vztreza samo pred-

metu, ampak tudi zmožnosti učencev, če hočemo, da računajo ves čas samostojno, kakor to ravno jednorazrednica najbolj zahteva.

Razvrstitve otrok na 3 oddelke ne morem na noben način odobravati. Skupen pouk 3 šolskih let je pri računstvu nemogoč. Svojstvo predmeta zahteva, da se poučuje vsako šolsko leto za sé, le izjemoma 2 šolski leti skupno, kakor se bode iz načrta razvidelo. Pa kako je to mogoče v 1 uri doseči? Težavna naloga, pa dosegljiva je pri krepki volji. Spominjam se na ljudi, kateri niso nobedne šole obiskovali, ali pa kako šolo, v kateri so se le malo naučiti mogli in vendar računajo na pamet tako, da denejo marsikakega učenega v koš. Spominjam se tudi na izrek duhovite gospé, s katero sem se o vzgoji in med tem o pouku razgovarjal: „Računati se vsak sam od sebe nauči“. Akoravno ta izrek, kakor nas uči skušnja, le do neke meje velja, ima vendar črugo resnico v sebi, za katero smo se dozdej premalo brigali, in katero hočem izraziti z besedami: „Računati se more človek sam od sebe naučiti, če vzbujamo in vodimo prav njegov razum“. Ta izrek velja pa osobito za jednorazrednico, kateri le malo časa ostaja za neposredni pouk. Ona mora skrbeti, da vzbudi v otroku zavest njegove lastne moči, in da s tem ojači njegovo voljo tako, da spravi razum do energičnega delovanja. Ravno z ozirom na to je nova šola močno grešila, ker je imela ono pot za metodično, po kateri je učitelj z nebrojuimi vprašanji učeneu na pomoč prihitel in sicer tako, da se učeneu za izvršitev dane naloge ni bilo treba čisto nič brigati, da je torej učeneu voljo pustil mirno počivati. Nasledki takega poučevanja se pa kažejo na višjih stopnjah na jako neprijeten način.

Na pravi način vzbujen in vujen razum pa zmaga vse sam, če si je učence le vtisnil v spomin številno vrsto in osnovne vaje jeden in jeden, jeden manj jeden, jedenkratjeden in jeden v jeden.

Da pa učenci vsakega šolskega leta dobé v 1 uri vsak svoj opravek, treba je še nekaj drugega: „Vsaka obravnavana jednota mora biti mala, da je za njo le malo časa potreba“.

Ta izrek hočem pozneje na primerih osvetliti, poprej pa omeniti, da je treba dane naloge vestno popravljati. Tudi to zahtevanje nas privede na male jednote. Učitelj mora pa učence, kateri so že dovršili svojo glavno nalogo, preskrbeti z drugim opravkom, n. pr. zahteva, da računajo z učenci nižjega šolskega leta ali pri neposrednem pouku ali pri popravi, ali jih pusti pisati ali risati, ali jim da nalogo za sledeči predmet itd. Pri skupni popravi mora učitelj narejene pomote poiskati, zato mora imeti dane naloge pred seboj rešene, od učencev pa zahtevati, da navajajo zneske in sicer znesek jedne in iste naloge 3, 4, 5 učencev. Te misli hočem še na primeru osvetliti. Recimo, da so dobili učenci nalogo:

$$\begin{array}{r} 652 \times 43, \text{ katero je rešil učenec A: } 652 \times 43 \\ \hline 2608 \\ 1956 \\ \hline 28036 \end{array} \qquad \begin{array}{r} 652 \times 43 \\ \hline 2508 \\ 1856 \\ \hline 26936 \end{array}$$

potem vprašamo n. pr. a) Kako se glasi naloga? b) Povej prvi delni produkt! — Vidiš, tu imaš pomoto; množi še jedenkrat s 4 in popravi! c) povej 2. delni produkt itd.

Čutim se prisiljenega, da povdarjam način popravljanja, ker od tega odvisi večinoma uspeh pouka v jednorazrednici.

Naslednji primeri naj osvetljijo, kako si mislim male jednote, katere zahtevajo malo časa in omogočijo pouk iz računstva na jednorazrednici.

1. primer.

Otroci 1. šolskega leta se imajo v prištevanji osnovnih števil poučevati.

Misliti si moramo, da otroci že poznajo števila do 10, številke, znake + in =, da vedó, kako izvira vsako število številne vrste iz prejšnjega, da torej znajo število 1 prištevati, da so izurjeni v števnih vajah, in vse to se doseže po mojem načrtu v 8 tednih, potem jim moremo prav lahko naslednje naloge dati za posredni pouk:

$$\begin{array}{l}
 a) \left. \begin{array}{l} 1 + 1 + 1 = \\ 2 + 1 + 1 = \\ 3 + 1 + 1 = \\ \text{itd.} \end{array} \right\} \text{to je mala jednota, katera zahteva malo časa;} \\
 b) \left. \begin{array}{l} 1 + \underline{1 + 1} = \\ 1 + 2 = \\ 2 + \underline{1 + 1} = \\ 2 + 2 = \\ \text{itd.} \end{array} \right\} \text{mala jednota} \\
 c) \left. \begin{array}{l} \underline{1 + 2} = \\ 1 + \underline{1 + 1} = \\ 2 + 2 = \\ 2 + \underline{1 + 1} = \\ \text{itd.} \end{array} \right\} \text{mala jednota} \\
 d) \left. \begin{array}{l} 1 + 2 = \\ 2 + 2 = \\ 3 + 2 = \\ \text{itd.} \end{array} \right\} \text{mala jednota.}
 \end{array}$$

Takisto moramo prištevanje števila 3 obravnavati. Ko učenci te vaje znajo, se morajo prištevanje števil 2 in 3 na pamet vtisniti.

Prištevanje števil 4 in 5 se more že na prejšnje vaje *d*, katere so si otroci na pamet vtisnili, naslanjati, torej:

$$\begin{array}{llll}
 a) \left. \begin{array}{l} \underline{1 + 4} = \\ 1 + \underline{1 + 1 + 1 + 1} = \\ 2 + 4 = \\ 2 + \underline{1 + 1 + 1 + 1} = \\ \text{itd.} \\ \text{mala jednota} \end{array} \right\} &
 b) \left. \begin{array}{l} 1 + 3 + 1 = \\ 2 + 3 + 1 = \\ 3 + 3 + 1 = \\ \text{itd.} \\ \text{mala jednota} \end{array} \right\} &
 c) \left. \begin{array}{l} \underline{1 + 3 + 1} = \\ 1 + \underline{4} = \\ 2 + \underline{3 + 1} = \\ 2 + \underline{4} = \\ \text{itd.} \\ \text{mala jednota} \end{array} \right\} &
 d) \left. \begin{array}{l} \underline{1 + 4} = \\ 1 + \underline{3 + 1} = \\ 2 + \underline{4} = \\ 2 + \underline{3 + 1} = \\ \text{itd.} \\ \text{mala jednota} \end{array} \right\}
 \end{array}$$

e) $1 + 4 =$ O prištevanji števila 5 in drugih osnovnih števil mi ni treba navajati posebnih primerov. Iz podanega je razvidno, kako se dá velika jednota „prištevanje osnovnih števil“ razstaviti na male jednote.
mala jedn.

2. primer.

Vaja 1×1 .

Pri tem primeru in tudi pri naslednjih ne mislim več posebej na male jednote z besedami kazati, razvidne so iz primerov samih.

$$\begin{array}{llll}
 a) \left. \begin{array}{l} \underline{2 + 2} \\ \underline{4 + 2} \\ \underline{6} \\ \text{itd.} \end{array} \right\} &
 b) \left. \begin{array}{l} 2 + 2 = \\ 2 + 2 + 2 = \\ 2 + 2 + 2 + 2 = \\ \text{itd.} \end{array} \right\} &
 c) \left. \begin{array}{l} 2 + 2 = 2 \times 2 \\ 2 + 2 + 2 = 3 \times 2 \\ \text{itd.} \end{array} \right\} &
 \text{Kratka opomnja zado-} \\
 & & & \text{stuje z ozirom na krajši} \\
 & & & \text{izraz in na krajšo pi-} \\
 & & & \text{savo.} \\
 d) \left. \begin{array}{l} 2 \times 2 = \\ 3 \times 2 = 2 + 2 + 2 = \\ \text{itd.} \end{array} \right\} &
 e) \left. \begin{array}{l} 2 \times 2 = 4 \\ 3 \times 2 = 6 \\ \text{itd.} \end{array} \right\}
 \end{array}$$

3. primer.

Sklep na množenje.

$$\begin{array}{l}
 a) \left. \begin{array}{l} \text{V } 1 \text{ klopi sed. } 2 \text{ uč.} \\ \text{V } 1 \text{ kl. sed. } 2 \text{ uč.} \\ \text{V } 2 \text{ kl. sed. } 4 \text{ uč.} \end{array} \right\} \begin{array}{l} \text{Koliko je klopi?} \\ \text{Koliko je učencev?} \end{array}
 \end{array}$$

$$\left. \begin{array}{l}
 b) \text{ V } 1 \text{ klopi sed. } 2 \text{ uč.} \\
 \quad \quad \quad \frac{\text{ " } 1 \quad \quad \quad \text{ " } 2}{\quad \quad \quad \text{ " } \quad \quad \quad \text{ " }} \\
 2 \times 1 \text{ kl.} = 2 \text{ kl. } 2 \times 2 \text{ uč.} = 4 \text{ uč.}
 \end{array} \right\} \begin{array}{l}
 \text{Koliko je klopi?} \\
 \text{Koliko je učencev?}
 \end{array}$$

Take vaje se vrše v vrstah. Ko so se učenci nekoliko ur (oziroma tednov) v takih vajah urili, potem so zreli za naloge, kakor :

V 1 klopi sedita dva učenca ; koliko učencev sedi v 2 klopeh ?

Sklep : 2 klopi sta 2×1 kl., v 2 klopeh sedita 2×2 učenca t. j. 4 učenci.

(Dalje sledi.)

Leposlovje — izobraževalna sila.

Profesor Janko Košan.

(Dalje.)

Pa vse to prav za prav ni krivo, da ne uspevajo ljudske knjižnice. Pravega vzroka nam je iskati čisto drugod: bukvarski krošnjar ali kolportêr je potrebnost tega izobraževalnega sredstva izpodrinil. Ljudem ni treba prehoditi včasih dolgo pot do ljudske knjižnice, ni jim treba izbirati pripravnih knjig itd. Ljudstvo čita, kar mu prinaša na dom krošnjar, ki prodaja po hišah knjige, ki mu je z neumorno zgovornostjo hvalisa, da čisto celo usili.

Plemenito knjigotiskarstvo so imeli dolgo časa za čarodejstvo (coprnijo), in najhujše se je godilo brez dvoma tistim sinovom človeškim, ki so prvi stopili v službo te skrivnostne umetnosti in so se trudili, da razširijo svoja čudovita dela. Neposredni plod knjigotiskarstva pa je bil knjižni krošnjar. Ta je potoval od vasi do vasi, od semnja do semnja, oglašal se je v viteških gradovih, prenočeval je v prijaznih samostanih in ponujal v mestih na javnem trgu svoje pobožno in posvetno blago. Ali zla usoda spremljala ga je na vse strani. V nemških mestih vtaknili so ga pogosto v takozvanega „kozla“, marsikateri vladar male deželice ga je dal vtakniti v stolp svojega gradu, na Bavarskem so je devali na tezalnico, in na Saksonskem so jim glave jemali. Tudi na Avstrijskem niso nič bolje ž njimi ravnali. Te nesrečneže so ali obešali ali sežigali ali v Donavo pometali. Toda vse to ni nič pomagalo. Komaj je preteklo pol stolletja, odkar so natisnili prvo sveto pismo, že živijo, kakor zgodovina pripoveduje, prvi nastanjeni knjigotržci ob svojem zakonito potrjenem obrtu, kolportêr pa ne izmrje, temveč slovi v nemirnih časih bodisi v službi knjigotiskarstva, bodisi kot tekmeec bukvarja in baš v sedanji dobi, ko se knjige in knjižure čez mero izdelujejo, se je popel na vrhunec svoje delavnosti. Krošnjar te vrste je izobraževatelj in omikonosec naše dobe, ki ga nikjer ne manjka, mogočno orodje v službi prosvete, ki nosi blagoslov znanosti, proizvode, umetnosti in literature tudi k ljudem, kateri bivajo v oddaljenih krajih, in kar more dobrega učiniti ter je že učinil, je neizmerno. Ali neizmerna je tudi škoda, katero more prizadeti ako ga zlorabi nesramno koristolovje neizobraženih podjetnikov, ako streže podlosti in surovosti pojedincev in seje hudobno setev razuzdanega slovstva med tiste sloje prebivalstva, kjer so dobre knjige le redko nasejane ali jih celo pogrešamo.¹⁾

Tako smo prišli do temne strani literarnega krošnjarstva, do najnižje vrste leposlovstva, do krošnjarskega romana. O vsebini takih romanov omikani krogi le malo vedô; v svojej domišljivosti se le smehljamo ali rogaмо, kedar slišimo govoriti o krošnjarskih romanih, kedar vidimo te raznobojne zvezke pri svojih poslih, v delalnicah in tovarnah. Vendar jih ne smemo zaničevaje prezirati.

¹⁾ Gegen den Strom. Flugschriften einer literarisch-künstlerischen Gesellschaft IX. zv.: Die Lectüre des Volkes. 4. izd. Dunaj, 1890, str. 6. in 7.

Romani so glavna roba knjižnega krošnjarja: izhajajo v brezštevilnih zvezkih navadno po 7 kr. — vsak teden pride kolportër, da izterja svoj davek; posamezni zvezki so s preživimi, brezokusnimi podobami ozaljšani ter pospešujejo bedaštvo in zlonravje v narodu čez vso mero. Zgodovinske in navadno v tujih deželah se vršče povesti mrgolé vse polno gorostasnih hib, ki bijejo naravnost v oči resnici in zdravej pameti; taki spisi torej podpirajo nevednost. Večina takšnih romanov povečuje čine največjih hudodelcev in hudodelk. Junak zajde v obče po krivdi človeške družbe, zlasti krivičnih predstojnikov, kratkoumnih starišev, sebičnih duhovnikov na stezo pregrehe ter kaže svojo mu od narave podeljeno nadarjanost v mojsterskih načrtih kakor tudi v bistroumno in drzno izvršenih umorih, razbojniških napadih, tatvinah in jednakih činih. A te hudobije so posledica nekake povračujoče pravice; zakaj plemeniti ropar jemlje bogatinu ter trosi uplenjeno bogastvo med reveže. Po tem kopitu sestavljen je velik del povestij: krošnjarski roman vzbuja sočutje in občudovanje ludodelstva ter je učenik zločinstva. Vrh tega se ne nahaja v mnogih razširjenih zabavnikih in prilogah političnih časnikov nič drugega nego pripovedi jednake baže; tudi v malomestnih knjižnih posojilnicah, da celó v knjižnicah obrtnih in bralnih društev, ki so se ustanovile v pozdigo omike med društveniki, najdeš dosti takih groze polnih romanov, oguljenih in zamazanih, kar priča, da so se marljivo rabili; dobre knjige pa so čedne in snažne, kakor da bi bile čisto nove.

Vsi takšni romani so pisani po načelu, katero brezvestni spekulantje, ki je razširjajo sami odkritosrčno priznajo: „Ljudstvo ne mara zabavnega, ampak dražljivega, sree razburjajočega berila.“¹⁾ V tem tiči res trohica resnice, ali vprašajmo, s katerimi sredstvi in v katero svrho takšni romanopisci razburjajo srea prostega ljudstva? Da sredstva in namero razvnananja spoznamo, treba je le pregledati naslove romanov ali prečitati par poglavij. Vzemimo n. pr. v roke roman „Tajnost ženskega srea ali angelj in zli duh!“ ter prečitajmo prvo poglavje „Plameneče znamenje!“ Dva klateža otrujeta moža, kateremu hočeta tajna pisma izmakniti. Nesrečnik umrje, a njegova hčerka čuva nad mrličem, oropati ga ne moreta. Zato zažgeta hišo in čakata, da ropot nastane. V tem brupu upleni jeden pisma, drugi ugrabi deklico, češ, da jo reši, mrlič pa zgori. — Česa si še naj želi človeško sree? V jednom kratkem poglavju nahajaš: 1. umor (otrovanje), 2. požig, 3. ugrabljenje deklice, 4. tatvino, 5. sežiganje mrliča. Ali naj nadaljujemo? To menda zadostuje, da označimo podlost slovstva, po katerem se narod premišljeno okužuje. A tudi odirajo ga taki literarni podjetniki zgolj iz dobičkarije. V glavnih mestih, zlasti na Dunaji najdemo dosti založnikov nesramnih romanov, ki so od denarjev neomikanih revežev obogateli. Kako je to mogoče? Z dobičkom, ki jim ga donajajo samo romani, bi ne mogli krasnih palač zidati, velike dohodke si pridobivajo z raznimi sleparijami,²⁾ s kojimi slepijo kratkovidne, da ne rečem trapaste naročnike, in z nagradami, katere jim goljufivo obečajo.

Na svitlo dajejo taisti roman pod raznimi naslovi, sestavljajo posamezne izdaje tako, da se jim za vsako posebej plačuje dvakrat, trikrat. Redko prodaja se jeden roman sam, večji del združena sta dva. Najbolj pa sleparijo ljudstvo z nagradami, katere z vabljivimi besedami ponujajo naročnikom. Tako n. pr. čitamo pod naslovom dveh združenih romanov tiskano to-le: „Naše nagrade: Vsak naročnik dobi 2 dražestni sliki v oljnatih

¹⁾ Na zavitku romana „Die Gefangenen der schwarzen Halle oder: Unschuldige zum Tode verurtheilt“ čitamo: „Der Leserwelt Österreichs wird hiernit ein Roman zum Abonnement empfohlen, welcher in Deutschland wegen seines ausserordentlich spannenden Inhalts und seiner phantasievollen Schilderungen mit geradezu ungeheuerem Beifall aufgenommen wurde und in zahllosen Exemplaren Verbreitung fand“.

²⁾ Kdor se hoče natančneje seznaniti z različnimi zvijačnimi manipulacijami takšnih literarnih založnikov, naj čita že višje omenjeno knjigo A. Müller-Guttenbrunovo „Die Lectüre des Volkes“ str. 10—35.

barvah in s poslednjim zvezkom, vrnivši kupone od 26. — zadnje številke, izborno, lično srebrno uro s srebrno verižico brezplačno!“ Oba s tako vabljivimi besedami označena romana izhajata v 120 zvezkih po 15 kr., skupaj 18 gld. S 15. zvezkom izroča se prva slika. Za njo je plačati le 78 kr.; donašalec dobi 15 kr., ako pa stanuje naročnik zunaj Dunaja, mora še vrh tega 38 kr. zavojnine povrniti: slika stane torej 1 gld. 31 kr. Isto svoto mora tudi pri drugi sliki plačati. Ako je pa kak kupon izgubil, treba mu je zanj plačati 5 kr. Ali ubogi naročnik plačuje in plačuje, dasi večkrat stradati mora; vse voljno prenaša in se ziblje v nadi, da ga bode urica za vse pomanjkanje odškodila. Saj si je že leto in leto želel srebrne ure s srebrno verižico. Kakšno veselje bo to! Vendar enkrat je dočakal zadnjega zvezka. A kako bridko se prestraši! Na zavitku čita zopet: „Žepna ura z verižico vred se pošilja v ličnem toku, ki stane 60 kr., vrh tega je za carino in druge stroške plačati 1 gld. 95 kr. Za srebrno uro in srebrno verižico pa še dodati pristojbine 95 kr.“ — Zapomni si torej: založnik izvabil je za dva ničvredna romana in za malovredne „nagrade“ iz žepa siromašnega naročnika zanj veliko svoto 24 gld. 12 kr.! Kdor je vzel vse zvezke, dobi naposled za 3 gld. 50 kr. borno urico iz najslabšega srebra, ki jo lahko za taisto ceno pri vsakem urarji kupi. Ali recimo, da je kdo plačal vse zvezke, končno pa ni gleštal niti si izposoditi mogel 3½ gld.! In v takih okoliščinah je bržkone večina siromakov, ki kupujejo in čitajo krošnjarske romane. Adam Müller-Guttenbrunn je v navedeni brošurici izračunil, da 80% naročnikov ne more ure prejeti.

To podlo slovstvo, ki razbrzdano zastruplja narodu srcé, je postalo torej tudi predmet oderuštva. Naj nikdo ne misli, da pretiravamo, ali da se naša črtica tiče le tega jedinega navedenega primerljaja. Sto in sto takih romanov hodi po svetu pod istimi prejemnimi pogoji, založniki si zidajo lastne tovarne, kjer izdelujejo okvire za podobe, ogledala itd., tržijo z urami, svetilnicami, porcelanovino i. dr., in neka dunajska tvrdka izdaja svoje romane v nemškem, češkem, italijanskem in madžarskem jeziku, odira vse narode avstrijske s taisto ljubeznijo.

Komur znamenitost te žalostne slovstvene prikazni kljubu vsemu temu, kar smo dozdej navedli, še ni jasna, naj pomisli to-le: Najbolje knjige navadno izhajajo pri nas v 1000 iztisih, najmanja izdaja krošnjarskega romana pa znaša desetkrat toliko, in ni nič nenavadnega, da se razproda roman najnižje vrste v 50—100.000 iztisih. Grozonosni roman „Hugon Schenk in njega zločini ali ženski morilec in njegove žrtve“ n. pr. je izšel hkrati v nemškem in češkem jeziku, in sicer se je razprodalo prve izdaje 140.000 iztisov.

Vprašal bode marsikdo čudeč se, zakaj da v slovenskem učiteljskem listu razpravljamo tako obširno o tej stvari; saj hvala Bogu v našem deviškem slovstvu ne poznamo takih romanov. A kdor marljivo opazuje literarne potrebščine naših meščanov in tržanov, deloma tudi vaščanov, zlasti naših obrtnikov, rokodelcev, nižjih uradnikov, boljših delalcev itd., zapazil bode povsod več ali manj takih nemški, pa tudi češki pisanih sumljivih knjižur, ki nam npravno pačijo, da dušno moré ljudi „srednjega stanu“. Po našem mnenji pa je tudi učitelj že po svojeji omiki in svojem stanu kot ljudski ali narodni učitelj poklican, da skrbi tudi zunaj šole s svojim vplivom in znanjem za duševni blagor ljudstva, da ga varuje npravne škode in pogube, osobito ker so pri nas zakonodajalni činitelji dozdej žalibog bore malo storili zoper to pogubno knjigotrštvo.¹⁾ Ako se previdno, a odločno tudi zunaj šole, kedar-li se ti prilika ponuja, poteguješ za

¹⁾ Na Francoskem, v domovini romanopisca Zole, so že l. 1881. vsprejeli zakon, ki ukazuje strogo nadzorovanje potnih knjigotržcev. V Ameriki kaznujejo hudo onega, ki prodaja nedoletnikom spise pohotne vsebine; tudi na Nemškem gledajo knjižnjim krošnjarjem skrbno na prste.

duševni in gmotni blagor od starišev tebi v odgojo izročene mladine — potem bodeta šola in dom složno delovala in pridobiš si brez težave isti ugled, ki je jeden prvih pogojev uspešnega delovanja učiteljevega. — Pisatelj teh vrstic se je seznanil in sprijateljil pred dvema letoma v R., nekem kraji na Slovenskem, z učiteljem-šolskim voditeljem. Ta za svoj poklic vneti mož, ki je tudi izvrsten sadjerejec in glasbenik in v tem oziru pravi učenik scobčanom, je vedno in vedno obračal pozornost srenjakov na veliko škodo, katero jim delajo brezvestni agentje, med njimi seveda knjižni krošnjarji, ter je s svojo vstrajnostjo dosegel, da takim ljudem ne gredo več na limanice. A vsa soseska ga čisla in spoštuje, in nisem še nikjer drugod na kmetih zapazil, da bi stariši s tako gorečnostjo pošiljali svojo otroke v šolo ko v R.

(Dalje sledi.)

Ljudsko šolstvo v ptujskem in ljutomerskem političnem okraju od leta 1875 do 1895.

Sestavil in priobčil Anton Kosi.

(Konec.)

V. Šolski okraj Gornje Radgonski.

1. **Sv. Duh** z okroglo 240 šolskimi otroki; šola je bila jednorazredna. L. 1883. so šolsko poslopje prezidali, pridobili drugo šolsko sobo ter šolo razširili v dvorazrednico.

2. **Sv. Jurij na Ščavnici** z okroglo 450 otroki; šola je bila dvorazredna. L. 1878. so otvorili še tretji razred. L. 1882. so šolo do cela prezidali, oziroma prizidali ter pridobili s tem štiri prostorne učne sobe tako, da je bilo moči razširiti šolo v četirirazrednico. V kratkem se bode tukaj vsled neke oporočne naredbe osnovala samostojna deklška gospodinjska šola za revne, šolski dolžnosti že odrasle deklice.

3. **Kápela** z okroglo 370 otroki; šola je bila dvorazredna. L. 1882. so pridobili po prizidavanji še jedno novo, zelo prostorno učno sobo in kmalu na to se je razširila šola v trirazrednico. Obravnave s krajnim šolskim svetom so dospete do sedaj že tako daleč, da se bosta potom nove zgradbe ali vsaj potom prizidanja pridobili še dve novi učni sobi.

4. **Negova** z okroglo 330 otroki; šola je bila dvorazredna. L. 1879. je bilo moči vsled priredbne stavbe razširiti šolo v trirazrednico.

5. **Sv. Peter pri Radgoni** z okroglo 500 šolskimi otroki; šola je bila trirazredna. Sedaj šteje ta zavod pet razredov, kateri pa so po dokaj neprimernih hišah in sobah razstreseno nastanjeni. Če prav leže načrti in proračuni že nekoliko let sem odobreni, vendar še do zgradbe ni prišlo, ker se šolska občina s cerkvenim predstojništvom radi prepustitve potrebnega stavbnega pro-

stora ne more pogoditi; nekaj vzrok, da se stvar tako po malem razvije je pa tudi zahteva visokega deželnega šolskega sveta, katera meri na to, da bi se ustanovila posebna šola v Orehoveih, vsled česar bi se seveda šola pri Sv. Petru odbremenila in ostala le čtirirazrednica.

6. **Ščavniška dolina** z okroglo 170 otroki. Ta šola se je leta 1882. na novo ustanovila; poskrbelo se je za primerno šolsko poslopje z dvema učnima sobama in učiteljskim stanovanjem in ima zavod sedaj dva razreda.

* * *

To poročilce kaže, da je imel šolski okraj Gornje Radgonski pred letom 1875 skupaj pet šol z desetimi razredi. Med časom od one dobe pa se je jedna šola ustanovila na novo, jedno šolsko poslopje se je pozidalo, poskrbelo se je za pet priin prezidanj, devet učnih sob se je pridobilo na novo in devet razredov se je na novo utanovilo tako, da ima sedaj ta šolski okraj šest šol z devetnajstimi razredi.

Splošen pregled o napredku šolstva v vseh petih okrajih nas pouči:

1. da se je v dobi od leta 1875. do danes osem ljudskih šol ustanovilo na novo;

2. da se je šest in trideset novih šolskih poslopij sezidalo;

3. da se je za dva in dvajset priredbnih, oziroma pri- in prezidanj poskrbelo;

4. da se je jeden in osemdeset razredov na novo ustanovilo in

5. da se je sto in jeden in štiri-deset učnih sob na novo pridobilo.

Navedeni šolski okrajji štejejo torej v času, ko to pišem, skupaj 58 javnih ljudskih šol z 171 razredi in z 188 učnimi sobami. Kakor povsod, čuti se tudi v teh šolskih okrajih pomanjkanje učiteljskih močij.

Ako primerjamo razrednost šol dobe pred l. 1875. s sedanjo, tedaj se nam pokaže sledeče:

Pred l. 1875. je bilo skupaj 25 jednorazrednic, 16 dvorazrednic, 8 trirazrednic, jedna štiri- in jedna petrazrednica, skupaj 51 šol, sedaj pa imamo pet jednorazrednic, 14 dvo-, 23 tri-, 11 štiri- in pet petrazrednic, skupaj 58 ljudskih šol.

Na darovih za šolske stavbe se je pridobilo:

1. Od Njega Veličanstva skupaj okroglo 6000 gld.

2. Od štajeske hranilnice in visokega deželnega odbora okroglo 20.000 gld.

Da je tudi nemški „Schulverein“ raztegnil čez nekoliko šol navedenih šolskih okrajev svoja zdrav razvoj slovenskega šolstva ovirajoča krila, to omenjam na tem mestu le radi popolnosti pričujočega poročila. Skupaj je baje dovolilo to društvo v dobi od l. 1875—1895. za zgradbo šol. poslopij v Rogateci, na Slatini in v Ljutomeru (nemška šola) znesek v okroglem 30.000 gld.

In s tem sem sè svojimi črticami pri konci. Omenim še samo to, da ima o težkočah, katere treba premagati v največjih slučajih pri posameznih šolskih zgradbah itd., le malokdo pravi pojmu. Pisatelj teh vrstic je imel priliko opazovati in dognati to od l. 1887. do 1891. pri stavbi novega šolskega poslopja v Središči. Koliko posla, pisarij itd. je to prizadjalo, koliko zapreg je bilo treba odstraniti, predno se je spravila stvar v pravi tir. In ta kraj se odlikuje s krajuim šolskim svetom, ki z največjo požrtovalnostjo pospešuje vsako prizadevanje in je šoli in njenemu delovanju v korist in pomoč. Koliko ovir pa je treba premagati še le tam, kjer so posamezni udje krajne šolske oblasti vse drago več, nego vneti za šolsko stvar! Koliko vstrajnosti, doslednosti in eneržije je treba v takih slučajih okrajnemu šolskemu svetu, zlasti pa dotičnemu okrajnemu šolskemu nadzorniku, lahko si mislimo, saj bi drugače mnogo stavb-nih začetkov šol ostalo samo pri „začetkih“.

Že v uvodu k pričujočim svojim črticam sem omenil veliki upliv, kateri ima okrajni šolski svet, zlasti pa okrajni šolski nadzornik za razvoj ljudskega šolstva v okrajji,

v katerem deluje. Srečen je torej okraj, katerega šolske zadeve vodi izkušen, praktičen in za šolstvo navdušen okrajni nadzornik več let zaporedoma, zakaj le takemu in tako je mogoče uspešno delovati za narodno prosveto, ki se širi po dobro urejeni ljudski šoli.

S ponosom poudarjam, da se sme šolskim okrajem, v teh vrsticah omenjenim, v tem oziru čestitati, ker imajo na čelu spretnega in vnetega šolnika, velecenjenega gospoda Ivana Ranner-ja, ki uravnava v popisanih okrajih že blizu 20 let ljudsko-šolske zadeve. Njegovi gorečnosti za pravi razvoj šolstva, mnogo pa tudi lepo število let, katera je prebil v političnih okrajih Ptuj in Ljutomer, je pripisati, da se je šolstvo v teh okrajih tako lepo razvilo in se še razvija.

Vem, da je gosp. nadzorniku Rannerju le malo do našega priznanja in naše hvale — saj so njegove zasluge v obče znane in se priznavajo ter cenijo celo na najvišjem mestu — vendar pa si ne morem kaj, da bi ob sklepu svojega poročila ne navedel besed, katere je spregovoril o gospodu nadzorniku večletni ud okrajnega šolskega sveta gospod dr. Geršak dne 3. septembra 1893 povodom blagoslovljenja nove šole pri Sv. Bolfanku blizu Središča. Besede se glasé blizu tako-le: „Res lepo se razvija in napreduje šolstvo v našem okrajji. Nova šolska poslopja se množe leto za letom, zakaj čuti se vedno bolj in bolj njih živa potreba. Nove šole delajo vso čast okrajju, ker kažejo lep napredek in požrtovalnost ljudstva v ormoškem okrajji, kažejo pa tudi plod neumornega delovanja in prizadevanja našega občespoštovanega nadzornika gosp. Rannerja, ki kot izvrsten šolski strokovnjak in nepristransko postopajoč nadzornik že dokaj let takorekoč vodi narodno šolstvo v našem okrajji. Njegovih velikih zaslug za razvoj narodne šole v krajih, kjer gospod nadzornik deluje, mu gotovo nikdo obrekati ne more...“ Tako nekako so se glasile gospoda dr. Geršaka besede, katerim pišee pričujočih vrstic dostavlja še samo to-le: Daj mili Bog, da bi mogel gospod nadzornik Ranner opravljati svojo službo zdrav in krepek na duhu in telesu še prav mnogo let ljudskemu šolstvu ter s tem milemu našemu narodu v korist in blaginjo!*)

*) Velecenenemu gospodu nadzorniku izrekam na tem mestu tudi iskreno zahvalo za prijaznost, s katero je ustregel moji prošnji, poslavši mi manjkajoče podatke za sestavljanje tu priobčenih črtic.

Slovstvo.

Novosti.

„Knjižnice za mladino“ izšel je konec julija 6. in 7. (skupni) snopič, obsegajoč „Razne pripovedke“ Eliške Krasnohorske in Bogomile Klimšove (poslovenila S. G. ml. in Simon Pomolov) in izvorno povestico: „Kakoršno posejilo tako vračilo“. Za slovensko mladino priredil Št. Zaleski. — Tovariši sezite po njem! Snopič za mesec avgust je tudi že skoraj dotiskan in bode prinesel Slomšekove izbrane pesmi. Bode to 1. zvezek Slomšekovih spisov — izbranih za mladino — katere izdaje Slomšekov odsek.

„Slovensko-nemškega slovarja“ je izšel seši-

tek 21, ki prinaša slovarsko gradivo od črke „U“ do „volja“.

„Maša za mrtve“ v spomin rajnemu monsignore Francu Kosarju, prelatu, zložil Valentin Stolcer, učitelj v Razboru pri Slovenjemgradu je ravnokar izšla in je dobiti pri izdajatelji po 55 kr. komad.

O tej skladbi spregovorilo se je v občé že v „Slovenskem Gospodarji“ št. 20 in v „Südsteirische Post“ štev. 28, kaj naj zastuje p. n. gospodom, ki so organisti, da si jo naročé. Pristaviti bi bilo le še, da razvija skladba lepe misli v lepi obleki in da je oprava komadov jako lična.

Listek.

Tutti frutti.

Leta 1885. sem dobil, končavši študije na učiteljski, podučiteljsko službo tam v Vaši ožji domovini, gospod urednik, doli ob zeleni Savi. Prijazen kraj je trg M. in tržani so kaj ljubi in ljudomili „spicssbürgerji“. Kmaló sem se udomačil v svojem delokrogu in začel okušati sladkosti in britkosti svojega stanu. Ker sem prišel s Kranjske, so me nekateri imeli za hudega Slovenca, drugi pa so rekli: „No mlad je še, se bo že uletel“. Ker sem bil žejen in lačen duševne hrane, je umevno, da sem se z vso dušo oklenil tamošnjih narodnjakov, katerih je bilo seveda precej malo. In prijetno smo živeli. Bil je tu odvetniški koncipijent dr. Kos, zdravnik dr. Pečar, moj tovariš Miran, kapelan Požar, sodni pristav dr. Milec in nekaj domačih trgovcev in drugih tržanov. Jedro te družbe smo bili seveda „tujci“; jasno je torej, da so nas nekateri stari tržani, ki so bili malo Nemci, začeli čudno gledati. Pa mi se nismo zmenili za to. Osnovali smo si „Čitalnico“ in pevsko društvo „Savska vila“ ter s tem dali podlago društvenemu življenju. K našim „večerom“ so prihajali od blizu in daleč zavedni rojaki ter tako nehoté spremenili M. v središče celega okraja. Ali to prijetno življenje ni imelo stalnosti. Narodni nasprotniki so nas začeli v svojih glasilih zbadati, da celó ovajati. Posebno nas učitelje so trdo prijeli. Mi smo jih pustili pri miru, misleč, nevoščljivi so nam. „Doch mit des Geschickes Mächten ist kein ewiger Bund zu flechten“. Blizale so se volitve v okrajni zastop in seveda pozneje v okrajni šolski svet. Naši listi so prinašali o tem kratka poročila brez posebne soli. A točno po volitvi okrajnega zastopa priobči ljubljanski dnevnik obsiren dopis iz M., obravnavajoč razmere šolskih oblastev. Da si dopis ni bil naperjen proti kakim posebni stranki, vendar je raz-

dražil kri. „Kdo je to pisal?“ povpraševalo se je sem in tje. Bog ve na podlagi česa so kmalu pogodili pisatelja: mojo malenkost. Izjava uredništva, da mene niti ne pozna, ni pomagala nič, nasprotno: s tem sem si nakopal na glavo še jezo „od zgoraj“. „Sie verkehren überhaupt zu viel in politischen Kreisen. Als Lehrer sollten Sie solche Parteigesellschaften meiden“, to se mi je reklo na moje opravičenje. Kaj sem imel storiti? Kot sumljiva oseba dalje tu ostati nisem hotel. Prosil sem torej za službo na Kranjskem in kmalu sem bil imenovan za voditelja jednorazrednice v Zalogu. Poslovivši se od milih prijateljev, med katerimi je bil tudi pisatelj onega dopisa, sem odpotoval v Zalog na Notranjsko. Žalostno potovanje je bilo to. „Komaj v življenje stopivši, pa že čutiš bič osode. In zdaj, ko si najbolj potreben občevanja z ljudmi, da se po Goetheju: „... es bildet ... ein Charakter sich im Strom der Welt“ spremeniš v moža, zdaj moraš oditi v samoto“. Take misli so mi rojile po glavi, a krepko sem se jih otresel konečno ter dejal: „Te pa zato nihče ne bo sumničil, nihče ne bo dvomil o tvojem dejanji in govorjenji“.

Ko sem se v Zalogu uredil, odidem v okrožno mesto S. predstaviti se načelniku okrajnega šolskega sveta. Ponižno in strahoma stopim v uradnico barona Hartensteina ter z vso mogočo udanostjo povem, po kaj sem prišel. Baron me temno pogleda skozi naočnike čez mizo ter reče s karakterističnim plemskim tonom: „E, Sie sind der neuernannte Schulleiter von Hinterwald? Gut, dass Sie da sind. Was Sie zu thun haben, wissen Sie ja; ich muss Ihnen nur sagen, dass wir die Ursache Ihrer Bewerbung um den Posten in Hinterwald kennen und dass Sie Ihre Ernennung nur dem Mangel an Mitbewerbern zu verdanken haben. Schauen Sie also

zu, dass man keinen Grund haben wird mit Ihnen unzufrieden zu sein. Guten Tag!“ Ohlajen in miren sem prišel na ulico; vse se mi je videlo zatopljeno v popolno rezignacijo. Ko sem „Pri solncu“ obedoval, mi je vsled slabosti žlica dvakrat iz roke padla. Proti večeru sem prilezel v Zalog, vlegel se v travo pred šolo ter počel na nebu zvezde šteti. Iskal sem zvezde svoje, o kateri so mi nekdaj mati tako prijetno pripovedovali, a nisem je našel.

Nisem tudi našel tolažbe in miru v spanji, preveč idealnega mišljenja sem bil, kajti bil sem še mlad in neskušen. A danes, ko obhajam desetletnico svojega učiteljevanja, danes imam mirno srce in lahko vest. Skoro bi se upal oprekati Goetheju ter reči: „es bildet ein Charakter sich auch in der scheinbaren Windstille der Welt“. Aber fragt mich nur nicht, wie.

Rešetar.

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

6. Delegatje učiteljskega društva v Sežani so: A. Kosovel, učitelj v Sežani, J. Bano, učitelj v Divači, J. Štrukelj, učitelj v Dutovljah, S. Sila, učitelj v Rodiku.

7. Učiteljsko društvo za Št. Lenartski okraj: Š. Ješovnik, nadučitelj in Škrjanec F., učitelj, oba v Št. Rupertu v Slov. goricah.

8. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj: Hromec Ivanka, učiteljica v Šenčurji, Bregant M., nadučitelj v Šmartnem, Jelenc L., nadučitelj v Šenčurji in Traven Jos., učitelj v Naklem.

9. Učiteljsko društvo za šolski okraj Konjice: Fr. Brinar, učitelj v Črešnjicah in Drag. Rožane, učitelj v Špitaliču.

10. Učiteljsko društvo za tolminski okraj: Iv. Ivančič, učitelj-vodja v Kredu.

11. Učiteljsko društvo za ormoški okraj: glč. L. Gabršček, učiteljica v Svetinjah, gg. A. Porekar, nadučitelj na Humu in E. Slane, nadučitelj pri Sv. Bolfanku; namestnikom pa: gg. Anton Kosi, Ad. Rosina in A. Sivka.

12. Novomeško učiteljsko društvo: glč. Gizela Ekel, učiteljica v Toplicah, gg. Fr. Koncilija, nadučitelj v Žužemberku, A. Jerše, naduč. v Trebnem, J. Schmoranzler, učitelj v Žužemberku.

13. Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj: gg. Anton Gnuš, učitelj v Gornji Rečici, Armin Gradišnik, učitelj v Hrastniku, Iv. Stukelj, učitelj v Svetini in L. Šah, učitelj v Trbovljah. Namestnikom pa gg.: B. Kregar, učitelj v Celjski okolici in Iv. Logar, učitelj v Trbovljah.

Ob jednom ponavljam še jedenkrat prošnjo, da blagovolijo ona učiteljska društva, katera do sedaj še niso oglasila odposlancev, jih kmalu podpisanemu naznaniti, da ne bode mu treba jih iskati v „Popotniku“, oziroma v „Učiteljskem Tovarišu“, in da bode zamogel sestaviti poročilo, ker je že skrajni čas. I. Šega, t. č. tajnik „Zaveze“.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

O priliki glavnega zborovanja v Novem mestu bode zborovalo ondi tudi „Pedagogičsko društvo“ V Novem mestu se je ustanovil poseben odbor,

ki bode delal priprave. Častni predsednik temu odboru je župan Perko.

Koncert bode vodil na prošnjo novomeškega učiteljskega društva znani glasbeni strokovnjak, g. učitelj Potrebin v Kostanjevici.

O priliki tega zborovanja namerava v Novem mestu 40letnico svojega službovanja praznovati šest kranjskih učiteljev.

J. Lapajne, t. č. I. podpredsednik.

V Krškem, 3. avgusta 1895.

Iz Savinjske doline.*) Na pismeno vabilo predsednikovo zbrali smo se udje Savinjskega učiteljskega društva 11. m. m. v Gomilskem k učiteljskemu zborovanju.

Nekakšna nenavadna veselost in zadovoljnost zrcalila se je danes na predsednikovem licu, ko je s posebno navdušenim pozdravom otvarjal današnje zborovanje; kajti videl je pred seboj toli polnoštevilno vdeležbo, kakor že več let ne; osobito izražal pa je svoje veselje nad tem, da so nas to pot tudi gospodične učiteljice se svojo navzočnostjo počastile. Zbrani jim zakličejo krepki Živio! Ob jednom nam predstavlja gospod predsednik gg. Frana Vidica, filozofa na Dunaji, Lavoslava Čulka, absol. učit. kandidata ter gospodičino Zwayer ml., učit. kandidatino v Ljubljani, kot goste. Vsi so bili od navzočih presrečno sprejeti in pozdravljeni.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in neizpremenjen sprejme. Potem objavi gospod predsednik neki daljši dopis, kojega izroči gospodu Farčniku v pretehtovanje do prihodnjega zborovanja.

Odposlancem k letošnjemu zavezinemu zborovanju v Novem mestu volil se je gospod Šijanec, nadučitelj v Št. Jurji ob Taboru.

Nadalje so bila na dnevnem redu konferenčna vprašanja in sicer za vranski in celjski okraj.

V razpravo se je vzelo najpopred vprašanje: Kaj je vzrok slabemu šolskemu obiskovanju in kakó mu je opomoči. Gospod Jarc nam je prav temeljito in vsestransko razmotrival uzroke slabega šolskega obiskovanja, naštevajoč nam jih celo vrsto opravi-

*) Za 14. šte. prepozno došlo.

čenih kakor neopravičenih, katere je podkrepal največ s svojimi lastnimi izkušnjami, s kojimi je vzbudil pri zborovalcih večkrat občno veselost. Seveda je med drugim krivo slabega šolskega obiskovanja tudi učiteljsko osebje, ki se je tekom dveh let štirinajstkrat menjavalo, kakor je bil faktum v vzglednih Braslovčah. Na to tudi gospod Farčnik pristavi dve točki kot oviri rednega šolskega obiska in sicer 1. vedni boj, kateri se bije že od l. 1869. zoper našo šolo, 2. hujskanje zoper šolo in učiteljstvo v raznih časnikih. Gospod Stritar pa meni, da je tudi to velika ovira rednega šolskega obiska, če okrajni šolski sveti dostikrat ne kaznujejo ravno tistih, ki so od učiteljstva kot posebni uporneži zaznamovani; zato se v občni predlaga, da društvo vložiti pri okrajnem šolskem svetu prošnjo, da oni vsaj zaznamovane uporneže ne le gotovo, temveč tudi strogo kaznuje, da ne bodo imeli več vzroka na redne obiskovalce šole slabo vplivati, rekoč jim: „Tepec, kak si vendar prismojen, da hodiš v šolo, glej, jaz pa nič ne hodim, pa se mi tudi nič ne v gledi“ (Braslovčec). Nadalje naj zdravniki ne preiskujejo otrok, namreč otrok, ki hočejo dostikrat sami bolani biti — takó, da ustrezajo strankam, ampak oni naj jih preiščejo popolnoma po pravici in natanko ter naj zajedno na izkaznico bolezní zabeležijo, koliko časa je izostati bolanemu učencu iz šole. Gospod Farčnik še pristavi, da naj šolski vodja pošlje stranko, če se mu spričevalo bolezní neverjetno dozdeva k okrajnemu šolskemu svetu, da okrajni zdravnik pravo določi. Poleg teh sredstev imenovala so še mnogo druga. Konečno se pristavi gospod predsednik k predmetu svoje mnenje, povdarjajoč, kaj bi še tudi zamoglo dobro in redno šolsko obiskovanje podpirati ter misli, da bi naj spisalo pisateljstva zmožno učiteljstvo večkrat kak primeren članek v Mohorjev koledar ali kakšno drugo knjigo, s kojim bi se priprosto ljudstvo poučilo o krivih sodbah in predsodkih o zdajšnji šoli.

Ker se je to vprašanje tako temeljito in vsestransko razpravljalo, zmanjkalo nam je časa, da bi se lotili še drugega; zato se z dnevnim redom prestane ter se vsa še neresena vprašanja prelože na prihodnje zborovanje 8. avgusta pri gospodu Sadniku ob savinjskem mostu, h kateremu vam kličem na veselo svidenje, dal Bog pri spet toli polnoštevilni udeležbi. Sr. P.

Črešnice. (O zborovanji učit. društva za celjski in laški okraj 14. julija t. l.) Pri šestem letošnjem zborovanji je bilo navzočih 28 udov in poleg tega sta nas počastila tudi dva ljuba nam gosta, g. Rošker iz šmarnskega okraja, ki se nam je letos že večkrat pridružil in g. Krajnc, novoimenovani učitelj na šoli celjske okolice, kojega smo srčno pozdravili kot bodočega marljivega društvenika. Z velikim zadoščenjem omenjam tudi, da se je to pot vdeležilo zborovanja 6 cenjenih tovarišic,

med njimi gspđ. Karolina Lešnjak (Frankolovo) ki je društvu na novo pristopila. Čast vrlim tovarišicam!

Predsednik, g. A. Brezovnik v svojem nagovoru predstavi novo društvenico in došla gosta ter srčno pozdravi vse navzoče, posebej pa še gspđ. Melanijo Sittig (Trbovlje), ki se je predlansko jesen začasno preselila kot učiteljica v Carigrad, a tudi v tujini ni pozabila nas, nego je ostala cel čas zvest ud našega društva ter izrazi svoje veselje, da se je dična tovarišica vrnila nazaj v domovino in da imamo zopet čast jo pozdraviti v naši sredini. — Potem se v toplih besedah spominja pokojnega Andreja Praprotnika, ki je bil od l. 1883 častni član našega društva, navajajoč v daljšem govoru njegove zasluge za prepoved našega naroda, osobito pa za razvoj slovenskega šolstva ter povdarja, da smo zgubili z njim jednega najdelavnejših in najzvestejših slovenskih sinov in učitelji pa svojo diko. Naznanja tudi, da je poslal v imenu društva brzojavno sožalnice na žalujočo obitelj pokojnikovo, od koje je prejel pismeno zahvalo. — Nadalje prečita Najvišjo brzojavno zahvalo na udanostni izjavi, koje je društvo ob priliki zadnjega zborovanja v Št. Jurji poslalo na presvitlega cesarja. — Slednjic se tudi spominja Njega ekselence e. kr. namestnika barona Kúbecka, ki je nedavno praznoval 25letnico svojega službovanja v Gradci, slaveč njegovo pravičnost in naklonjenost do učiteljstva ter predlaga, da se mu pošlje tem povodom brzojavna častitka, kar se sprejme.

I. Pod vodstvom prevodje, g. Čuleka, se odpoje Volaričeva „Eno devo le bom ljubil“.

II. Zapisnik o zadnjem zborovanji se odobri.

III. Došli dopisi. a) Odlok sl. e. kr. okr. glav. celjskega, s katerim se predsedništvo društva pozivlja, pravno veljavni obstanek društva dokazati v 8 dneh — —! Se ve, da je predsednik temu takoj ugodil. b) Dopis pripravljalnega odbora za ustanovitev društva „Selbsthilfe“ za štaj. učiteljstvo, kojega namen naj bi bil ta, da se po smrti vsakega uda izplača toliko goldinarjev ali kron na njegove zaostale ozir. dediče, kolikor udov bi šlo društvu. O tej zadevi se je vnel prav živahen razgovor ter se je društvo v občni izjavilo za ustanovitev tega društva.

IV. Gspđ. Melanija Sittig podavala je o svojih popotnih spominih na Carigrad tako zanimivo in v tako gladkem in krasnem jeziku, da smo jo poslušali kar „z odprtimi ustmi“. Prinesla je s seboj tudi cel sklad fotografičnih slik, koje nam je med svojim govorom razkazavala in tolmačila. Z burnim ploskanjem smo jo zahvalili na tem res izbornem podavanji. Do cenjene tovarišice izrazim željo, da bi te svoje popotne spomine objavila v kakem listu, ker vem da bi se s tem prav mnogim ustregla. *)

*) „Popotn.“ predali so gospici sotrudnici vedno odprti. Uredn.

V. Radi prepiclega šasa se je moral razgovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih opustiti.

VI. Iz vprašalne škrinjice. Kakor se sploh čuje, se je Spod. Štajersko pri zadnji uvrstitvi šel v II. plačilni razred popolno prezrlo. Zato se vpraša, kaj misli društvo ukreniti, da se ta krivica vsaj v bodoče popravi? — Delegatoma „Lehrerbunda“ se naroči, naj pri istem zahtevajo, da se potegne za nas, nadalje se naj pa tudi vsa spodnje štaj. učit. društva postavijo na noge ter o tej zadevi skupno predložé kak memorandum na pristojnem mestu.

VII. Na predlog g. Brezovnika se delegatoma za „Lehrerbund“ naroči, naj pri letošnjem glavnem zborovanji izposlujeta, da pošlje direktorij „Lehrerbunda“ našemu društvu imenik vseh društev ž njih sedeži in vodstvi vred, kolikor jih je pri „Lehrerbundu“ in da isti objavi vse svoje važnejše sklepe tudi v „Popotniku“.

Razgovarjalo se je tudi, kako da bi se dalo naši mladinski knjižnici gmotno opomoči in se je slednjic na predlog gosp. Brezovnika naprosil g. Krajnc, da do prihodnjega zborovanja nakupi od vsakega do tedaj izišlega snopiča po pet iztisov ter iste med društvenike razpeča.

Prihodnje zborovanje se bo vršilo, kakor je že običajno, 2. nov. t. l. Brinar.

Iz Črešnjevea. Slovenjebistriško učiteljsko društvo zborovalo je četrtokrat 1. avgusta v Slov. Bistrici. Tudi tega zborovanja udeležilo se je lepo število udov: gospodična učiteljica Negovetič in 18 gospodov učiteljev. Gostje so bili navzoči: gospé Tribnik in Sabati ter gosp. od Ivanuš iz Poličan, ki je pristopil našemu društvu kot podporni ud. Živio!

Od devetih do desetih imeli smo pevsko vajo.

Po pevskej vaji otvori gospod predsednik zborovanje. V svojem nagovoru spomnil se je dveh mož, ki nam jih je pobrala nemila smrt. Prvi, ki ga je pokosila, je gospod Vojteh Ribnikar, predsednik in ponos naše „Zaveze“, a njemu je sledil v večnost gospod profesor Levitschnigg, ki je bil priljubljeni učitelj nas mlajših tovarišev. V znamenje svojega globokega sožalja se vzdignemo raz sedežev.

Zapisnik o zborovanji v Studenicaх se prebere in odobri.

Na znanje se vzame več dopisov. O društvu „Selbsthilfe“ za štajerske učitelje, o katerem se bode razgovarjalo pri glavnem zboru „Lehrerbund-a“,

izrazilo je tudi naše društvo svoje mnenje po dveh predlogih gospodov Tribnik in Pukmeistra, ki se izročita delegatu, da bi jih pri zboru zastopal.

Potem je gospod Vobič govoril o važnosti izletov na ljudskih šolah. V živih potezah nam je naslikal, kako blagodejno vplivajo izleti na učitelja in učence, ter kako vsestransko se dajo uporabiti za ljudskošolski pouk. Za to po načelih novejšie metode izdelano podavanje so se mu vsi poslušalci burno zahvalili.

Delegatom k zborovanju naše „Zaveze“ v Novem mestu bil je jednoglasno izvoljen gosp. Koropec, Studenice.

Prihodnje zborovanje bode 14. novembra.

J. P.

Od Save. Naše sevniško-breško učiteljsko društvo zborovalo je meseca julija t. l. v Brežicah prvokrat pod predsedništvom novoizvoljenega predsednika gospoda S. Eksl-na. Veselili smo se tega zborovanja, ker smo mislili, da bode privabilo tiste tovariše, ki se še vedno odtegnjejo naših zborovanj, kar so tudi sami obljubili rekoč: „Naredite zborovanje v Brežicah, pa bomo prišli“. Pa, cenjeni tovariši, jako ste nas varali.

Zastonj smo ozirali se in iskali vas,

Mar vam ni bilo biti pri nas. —

Gospod predsednik prav pristrčno pozdravi vse navzoče, posebno pa nova uda gospoda in gospo Pirc iz Dobove, ter gosta gospoda Pristovška, učiteljskega pripravnika. — Proti koncu zborovanja počastil nas je tudi nadučitelj iz Brežic, gospod Ornik. Nadalje se spominja predsednik toplih besed pokojnega profesorja Levitschnigg-a, ki je 22. junija t. l. umrl, ter pozove v znak sožalja vzdigniti se raz sedežev.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prebere in odobri.

Društveni predsednik gospod Eksl predava o spisji v ljudski šoli. Jedernatemu govoru sta dodala gospoda Tominc in Pirc nekoliko opazk iz lastne skušnje.

Delegatom k zborovanju „Zaveze“ so bili izbrani gospodi Eksl, Tominc in Pečnik; odposlanecema k „Lehrerbundu“ pa gospoda Tramšek ml. in Eksl. Mesto odišlega tajnika gospoda Stante-ta bil je izvoljen gospod Josip Pečnik iz Brežic.

Ko se je še gospod Tominc v imenu vseh navzočih gospodu predsedniku zahvalil za njegov trud, zaključilo se je zborovanje.

Dopisi in druge vesti.

Od Save. (Uradna učiteljska konferencija.) Dne 29. julija zbralo se je učiteljstvo političnega okraja brežiškega v smislu naredbe vis.

c. kr. deželnega šolskega sveta štajerskega z dne 13. junija 1872 št. 3254 pod predsedništvom gosp. nadzornika profesorja M. Zavodl-a v Reichenburgu.

Gospod predsednik izražajoč svoje veselje, da je današnja konferencija počastil z navzočnostjo za šolo kakor učiteljstvo zelo vneti voditelj okrajnega glavarstva, namestnijski tajnik gospod Tax, pozdravlja v prijaznem govoru navzoče, jih vabi na mnogobrojno vdeležbo v živahni razgovor pri razmotrivanju konferenčnih vprašanj, se spominja nenadomestljive izgube za našo obširno domovino: smrti nadvojvode Albrehta; opozarja na 25letno službovanje Nj. ekselence barona Kūbeck-a kot štajerskega namestnika, predlaga, da mu zbrano učiteljstvo v ta namen brzojavnim putem izraža prepornejša vošila (se z odobranjem zgodi) in omenja istih veselih dni naše lepe domovine Štajerske, v katerih je bivalo Nj. Veličanstvo, naš presvitli cesar sredi nje, in pod čegar modrim postajadajstvom: sešli smo se danes v nadaljno izobrazbo, ter pozove zbrano učiteljstvo izraziti svoje lojalne čute s tem, da zapoje prvo kitico cesarske pesmi. Ravno tako krepko kakor navdušeno zaorili so glasovi vzvišeno pesem „Bog ohrani“.

Na to se c. kr. voditelj okrajnega glavarstva gospod Tax zahvali gospodu predsedniku na prijaznem spominu, zagotavlja učiteljstvo svoje nadaljne naklonjenosti ter se v jako laskavih besedah izraža o korektnem postopanju učiteljstva in njega vspešnem in vseskozi povoljnem delovanju na težavnem polju omike in izobrazbe. (Živahno odobranje.)

Tajnikoma sta bila voljena gđc. Angela Schubert in gospod J. Pišl.

Poročilo gospoda predsednika glede na napredek v obč. obravnavo posameznih predmetov, stanja discipline itd. glasilo se je relativno zelo ugodno. V nadi, da bode poročilo v prihodnjem letu z ozirom na pojedine zavode še boljše, konča gospod predsednik svoje modro sestavljene opazke z željo, naj bi učiteljstvo skrbno gojilo isto lastnost, katera ga diči, povišuje in mu olajšuje prenašati razne težave še težavnjšega stanu: negovati pravo kolegijalnost.

O prvem vprašanju „Zakaj se naj učitelj vestno pripravlja na vsako učno uro in kaka bodi ona priprava“ poroča gospodična Grahek — Sevnica. Marljivo sestavljeno poročilo se je vzelo v zadovoljnost na znanje. Obilo dobrih misli in nasvetov dodali so nam o tem vprašanju bodisi v pripravo na pouk sploh ali pa na posamezne predmete razven gospodov predsednika, Mešička, Morica, Skalovnika tudi gospod Skubic, gospa Piric in drugi.

Poročilo o „Izbiri, razvrstitvi in obravnavi tvarine za spisne vaje prevzame gosp. učitelj Eržen — Podgorje. Na podlagi večletne lastne skušnje podal nam je iz svoje temeljito izdelane naloge marsikaj zanimivega. Gospod predsednik se poročevalcu za izborna dela v imenu vseh zbranih prisrčno zahvali.

Po tem prečita gospod učitelj Kramar — Kapele svoje teze, ki so se z malo spremembo soglasno in odobravaje sprejele. Tudi o tem vprašanju udeleževali so se navzoši živahnega razgovora.

K tretji nalogi: Katere prednosti kaže prirodopisni pouk po zakonu združenja in po katerih načelih se naj poučuje? oglasi se gospod nadučitelj Ornik — Brežice. Razpravljalo se je na podlagi dotičnih sestavljenih spisov osobito tvarine pripravljene v „Pädag. Zeitschrift“ in pa Schreiner-Koprivnikove knjige „Prirodopisni pouk v ljudski šoli“. Razni nazori te metode in pa samostojno izražene misli po gg. tovariših ogrevale so nas za njo. Poročilo gospoda Ornika se je vzelo na znanje, a na predlog gospoda nadučitelja Mešička opustila se je sestava oziroma niso se sprejele nikake teze radi tega ne, ker nam primanjkuje lastne skušnje.

Po rešitvi ostalih točk poročila knjižnih odsekov in volitve v konferenčni odbor, zaključil gospod predsednik konferencijo prečitavši odgovor, oziroma zahvalo c. kr. namestnika, ki želi zbranemu učiteljstvu obilnega vspeha, se zahvali gg. poročevalcem za marljivo izdelane referate in ostalim navzočim za vztrajno sodelovanje in pozove učiteljstvo, da sklene to plodonosno sejo s tem, da zapoje zadnjo kitico cesarske pesmi. (Se zgodi.)

Gospod Mešiček se v imenu zborujočih zahvali gospodu predsedniku za naporno in taktno vodstvo in pozove učiteljstvo, da izrazi to svoje zahvalo s trikratnim „živio“-klicem. Upamo, da zares navdušeni trikratni „živio“ ni zgrešil svojega namena.

Tako se je konferencija uspešno, častno in v vsestransko zadovoljnost navzočih vrlo obnesla in končala.

Pri telesnem krepilu zavlada je zares ista zadružnost, katero nam je že med konferencijo, pozneje pa v napitnicah priporočal, zanetil in izražal gospod predsednik sam. Opazovalo se je, da se vznjaja čut med posamezniki, ki se če ohraniti, in ki jedini le obeta povzdigniti učiteljstvo ob mejni Savi in Sotli na sovratno stopinjo odličnih učiteljskih društev. Dal nam v to svrho Bog veliko takih moči!

(Razširjene šole.) C. kr. deželni šolski svet štajerski je odredil, da se te-le šole razširijo in sicer: Jednorazrednica pri Sv. Petru v medvedovem selu v trirazrednico, trirazrednice v Hočah, v Framu, Leitersberg-Krčevini in v Rušah pa v štírirazrednice.

(IV. plačilni razred) je na Štajerskem prenehel in so dotični učitelji od 1. julija naprej potegnili že plačo po III. plačilnem razredu. Katere šole III. plačilnega razreda se premaknejo v II. plačilni razred, o tem se še c. kr. deželni šolski svet posvetuje z deželnim odborom.

(Okrajni šolski svet celjski) je v svojih zadnjih dveh sejah (junij, julij) med drugim predložil

terno za učiteljsko službo v Novicerkvi ter za podučiteljsko v Petrovčah; priporočal nekaj učiteljev za podelitev postavnih starostnih doklad; priporočal napravo paralelke na celjski štirirazredni okoljski šoli; imenoval gospoda župnika A. Vodušek-a krajnim šolskim ogledom na eventuelni trški šoli v Vojniku; odklonil predlog okrajnega šolskega sveta Leoben-Radgona, glede predstavljenja kompetentov itd.

(Pri letošnjem (8.) ferialnem tečajju) za deška rokotvorna dela na Dunaji je 47 udeležencev, kateri so iz nastopnih dežel: Štajersko 1, Kranjsko 8 (med njimi tudi dve gđc. učiteljici), Primorsko 1, Dalmacija 4, Spod. Avstrijsko 9, Gor. Avstrijsko 2, Češko 7, Moravsko 2, Šlezija 2, Galicija 4, Bukovina 5, Predarlško 1 in iz Bulgarije 1. Iz Koroškega in Solnograškega ni nobednega udeleženca. T.

(Osobna vest.) Profesor na gimnaziji v Koturu, gosp. Ivan Macher, je premeščen na ljubljansko učiteljsiše.

(Izpitna komisija v Ljubljani.) Naučno ministerstvo je za triletno funkcijsko dobo (1895/96 do 1897/98 incl.) imenovalo nastopne člane c. kr. izpitne komisije za splošne ljudske in meščanske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom v Ljubljani: Predsednik je ravnatelj učiteljsišča Fran Hubad; njegov namestnik profesor realke Fran Kreminger; člani pa profesor realke in okrajni šolski nadzornik Fran Levec, profesorji učiteljsišča Fran Orožen, Viljem Halada, Anton Funtek in Anton Kržič, profesor na ženskem učiteljsišči in okrajni šolski nadzornik Vilibald Zupančič, profesor na istem zavodu Jakob Vodeb in učitelj glasbe Aležij Sokol.

(Zrelostni izpiti na c. kr. moškem in ženskem učiteljsišči v Ljubljani) so se vršili od 20. do 31. julija. Predsedoval je ravnatelj tamošnje višje realke dr. R. Junowicz. Na moškem učiteljsišči je dobilo zrelostno spričevalo 17 kandidatov, 3 pa dovoljenje za ponavljanje izpita iz jednega predmeta čez dva meseca, 1 (eksternist) je reprobiran na jedno leto. Na ženskem učiteljsišči je dobilo 8 kandidatinj (7 javnih in 1 eksternistinja) zrelostno spričevalo z odliko, 41 (35 javnih in 6 eksternistinj) spričevalo zrelosti, 5 (3 javnim in 2 eksternistinjam) se je dovolil ponavljalni izpit iz jednega predmeta čez 2 meseca, 3 kandidatinj (1 javna in 2 eksternistinji) so bile reprobirane na jedno leto.

(Družba sv. Mohorja.) I. Letošnje družbine knjige so do malega končane, le tiskanje zadnjih dveh in vezanje bo še nekaj časa trpelo. Iz imenika vidimo, da šteje družba sv. Mohorja letos 72.097 udov, torej se je njih število povišalo za 6145 proti lanskemu letu. Posamezne škofije izkazujejo to-le število: 1. Goriška 7244, 2. Krška 5562, 3. Lavantinska 23.976, 4. Ljubljanska 29.066, 5. Tržaška 3423, 6. Sekovska 430, 7. Somboteljska

312, 8. Zagrebška 543, 9. Senjska 193, 10. Poška 110, 11. Videmska 157, 12. Razni kraji 309, 13. Amerika 555, 14. Afrika 207 udov. Družbi nov pridobljen kraj je Afrika, kjer jih je goreč frančiškanski duhovnik v Aleksandriji, ki oskrbuje dušno pastirstvo med tamošnjimi Slovenci, že prvo leto nad 200 udov pridobil. Slava in zahvala njemu in udom! To je pač dokaz, da je vera tudi narodnosti najboljša oskrbovalka.

(Francija). Po uradnem poročilu je padlo število šolskih otrok v Franciji od l. 1887. do 1892. od 5,421,362 na 5,408,743, torej za 12,619. Javne šole so imele 1887. leta: 4,505,109, svobodne (župne) pa 916,253 otrok; 1892. l. imele so prve 4,281,183, a druge 1,127,560, torej javne so zgubile 223,926, a svobodne dobile 211,307 otrok. — Trošek za francosko zbornico znaša na leto 7,371,700 frankov, in sicer: dnevnice in plače poslancev ter pisarne 5,328,000, uradniški zbornice 809,000, tiskovine 530,000, pošta in brzojavi 10,000, zdravniki 12,000, pisarniške potrebščine 65,000, kurjava 42,000, razsvečava 115,332 in potrebe za poslopje 215,000. Troški so posebno veliki za darila, „buffet“, knjižnico, časopise in druge potrebščine, posebno pa za žveplenke kaže se 1798 frankov in 30 centimov troška. Koliko „švindla“ je tu umes, ne pové uradni razkaz!

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Josip Schmoranzler, učitelj v Zužemberku, je imenovan nadučiteljem v Velikih Laščah, gospod Kristislav Bogatec, učitelj v Ricmanji pa je postal nadučitelj v Podgradu. — Gospod Ivan Schamp, podučitelj pri Sv. Ožbaltu ob Dravi dobil je mesto učitelja v Stradenu; gosp. Franc Zidar, pom. učitelj v Laškem trgu pa učiteljsko mesto pri Novicerkvi. — Gospica Terezija Kovačič, poduč. v Zabukovji dobila je stalno jednako mesto v Pletrovčah. — Gospod Simon Vodenik, proviz. poduč. v Slov. Bistrici in gospa Viljemina Lesnika, podučiteljica pri Sv. Ani na Krembergu sta stalno nameščena. — Učit. kandidat Josip Troha, je dobil službo pom. učitelja na jednorazrednici na Dobovci.

Poziv šolskim vrtnarjem!

Kakor druga leta, zborovala ho pri glavnem shodu „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ 4. in 5. septembra t. l. v Novem mestu tudi letos sekcija za šolske vrte. Zelo bi vtegnilo pospeševati razvoj šolskega vrta in vzbujaati zanimanje za šolsko vrtnarstvo, ako bi šolski vrtnarji razodeli v sekcijem zborovanju opazovanja in izkušnje, ki so se jim podale pri njihovem vrtnarjenju v raznih oddelkih, kakor v drevesnici, v trsnici, pri gojitvi zelenjadi, kuhinjskih dišavnic, cvetic, rož itd. Uljudno toraj vabim gospode šolske vrtnarje, da se v Novem mestu v prav obilnem številu vdeleležijo sekcijskega zborovanja za šolske vrte in da razodenejo tukaj praktično izkušnjo in opazovanja iz svoje šol-vrtnarske prakse. Sekcijski načelnik.

Razpis natečajev.

Št. 377.

Podučiteljska služba.

Na četirirazredni ljudski šoli pri Velikonedelji je takoj namestiti podučiteljsko službo z dohodki po III. plačilnem razredu in s presto izbo v novem šolskem poslopji.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje s spričevalom zrelosti, eventuelno tudi s spričevalom učne sposobnosti in z domovnico opremljene prošnje predpisanim potom **do 30. avgusta 1895** pri krajnem šolskem svetu.

Okr. šolski svet v Ormoži, 2. avgusta 1895.
1—2 *Za predsednika: Ranner s. r.*

Št. 605.

Razpis učiteljskih služb.

V tem političnem okraji popolniti je mesta učiteljev-voditeljev na mešanih jednorazrednicah v Brezovici, v Tatrah in v Slivji s slovenskim učnim jezikom.

Plače in užitki, združeni s temi službami razvidni so iz pokrajinskega zakona od 14. decembra 1888, dež. zak. št. 1 ex 1889.

Prosilci naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potom **tekem štirih tednov** sem predložo.

Za službo učitelja-voditelja v Tatrah zahteva se tudi sposobnost poučevati verstvo.

Okr. šolski svet Volosko, 4. februarja 1895.
Predsednik: Fabiani s. r.

Št. 230.

Razpis učiteljskih služb.

Na petrazredni ljudski šoli z jedno provizorično paralelko pri Sv. Petru blizo Radgone (III. plač. vrsta) je s 1. novembrom t. l. druga učiteljska, oziroma podučiteljska, oziroma začasna podučiteljska služba nadomestiti.

Nemškega in slovenskega jezika popolnoma zmožni prositelji naj vložijo svoje pravilno in s spričevalom zrelosti in z dokazom avstrijskega državljanstva obložene prošnje najdalje **do 10. septembra t. l.** pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Petru blizo Radgone.

Okr. šol. svet v Gornjiradgoni, 3. avg. 1895.
1—2 *Predsednik.*

Št. 484.

Natečaj.

(Mesto učitelja in šolskega voditelja.)

Na novo ustanovljeni jednorazredni nemški ljudski šoli III. plač. razreda v Vitanji je umestiti početkom prihodnjega zimskega tečaja mesto učitelja in šolskega voditelja definitivno, eventuelno tudi provizorično.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z zrelostnim spričevalom, s spričevalom učne usposobljenosti, z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnico) in z dokazom usposobljenosti za subsidiarno poučevanje v katoliškem veronauku, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta **do 31. avgusta 1895** pri krajnem šolskem svetu za nemško ljudsko šolo v Vitanji. Od šolskega voditelja se zlasti zahteva marljivo negovanje petja in pouka v godbi, zato imajo taki prosilci, ki zamorejo v tem oziru dokazati svojo sposobnost, prednost pred drugimi.

Okr. šolski svet v Konjicah, 1. avgusta 1895.
Predsednik: Wagner s. r.

Št. 332

Služba učitelja-voditelja

II.

se podeli začetkom zimskega tečaja 1895 na jednorazredni, v III. plačilni vrsti stoječi šoli v Pernicah. Prosto stanovanje je v šolskem poslopji.

Obeh deželnih jezikov zmožni prošnjiki naj svoje redno opremljene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva in sposobnosti za poučevanje katoliškega veronauka predpisanim potom najdalje **do konca avgusta t. l.** vložijo pri krajnem šolskem svetu v Pernicah, pošta Hohenmauthen.

Okr. šol. svet Marenberg, 30. julija 1895.
Predsednik: Finetti s. r.

Št. 322

Podučiteljsko mesto.

II.

Na dvarazredni ljudski šoli v Spodnji Polskavi ima se do jeseni namestiti podučiteljsko mesto definitivno ali provizorično z dohodki po III. plačilnem razredu in s prostim stanovanjem.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje z zreloizpitnim spričevalom, oziroma s spričevalom učne usposobljenosti in domovnico opremljene **do 15. avgusta t. l.** pri kraju. šol. svetu v Spod. Polskavi.

Okr. š. svet Slovenjebistriški, 10. jul. 1895.
2—2 *Predsednik: Kankowsky s. r.*

Patent Weixl.

Šolska klop.

Patent Weixl.

Dovoljujem si z ozirom na ukaz visokega c. kr. deželnega šolsk. sveta štajerskega z dne 4. aprila 1895, šte. 2292 p. n. šolske voditelje, oziroma krajne šolske svete opozarjati na mojo

higijenično šolsko klop s premakljivim sedalom,

ter se priporočam sklicevaje se na niže spodaj podana priporočila v mnogobrojne naročbe.

2—3

Ivan Weixl,

nadučitelj v Kamnici pri Mariboru.

Vsebina. I. Poziv! — II. Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (II.) — III. Leposlovje — izobraževalna sila. (Prof. Janko Košan.) (VIII.) — IV. Ljudsko šolstvo v ptujskem in ljutomerskem političnem okraji od 1875 do 1895. (A. Kosi.) — V. Slovstvo. (Novosti.) — VI. Listek. (Tutti frutti.) (Rešetar.) — VII. Društveni vestnik. — VIII. Dopisi in druge vesti. — IX. Natečaji in inserat.